

L I T E R K A

leden 2012

Milí čtenáři Literky, protože sněhu jsme se prozatím dočkali jen sporadicky, dala jsem v prvních verších nového roku slovo S. K. Neumannovi a jeho zástupu pochodujících sněhových vloček. Jejich putování může být symbolickou předzvěstí naší cesty následujícími tři sta šedesáti šesti dny. Dobrodružná pout', o níž nikdo z nás neví, co krásného, zajímavého nebo smutného přinese. Jak spravedlivě jsme si v tom všichni rovni. Jsou však naštěstí také události a akce, jejichž data známe a na které se můžeme těšit. Přijměte tedy od nás pozvánku na výstavy a další programy Památníku. Všechny najdete chronologicky

- » Editorial
- » Nejbližší akce a výstavy
- » Lednová výročí
- » Prosincové návštěvy v Památníku
- » Soupis francouzských tisků
- » Zveme v roce 2012
- » Tři otázky pro Olgu Jeřábkovou
- » Odešel Jaroslav Fert

seřazeny v tomto čísle Literky.

Vstupujeme společně také do dalšího ročníku StřeDění, vůbec historicky první se sourozenci Slívovými proběhlo právě v lednu loňského roku. Další ročník zahájí tentokrát dáma, jejíž hlas a jméno velice dobře znají posluchači Českého rozhlasu Brno i stanice Vltava, Olga Jeřábková.

Nechť jsou Vám malou pozvánkou na osobní setkání její odpovědi na 3 otázky pro... Zveme Vás také na Vám již známé speciální programy – Krocení literární múzy a Rendez-vous o desáté.

Spřáním šťastného vykročení do dnů nového roku naplněných zdravím, spokojeností, láskou a množstvím dobré literatury Vám za celý Památník přeje

Vaše Romana Macháčková

**Verše měsíce
ledna**

S. K. Neuman

Vločky jdou

*Zatáhla se nebesa těžkou šedí sněhovou
milióny vloček jdou, rozsybou se: hou, hou, hou,
se zemí se nebesa spojí sítí ledovou,
země ztratí špinavá unavenou barvu svou.*

leden 1927

vyšlo první číslo brněnského měsíčníku *Horizont* vycházejícího do roku 1932. Celkem ve třiceti osmi číslech se jeho autoři snažili prosazovat umělecky nejprogresivnější tvorbu především v oblasti moderní architektury. První šéfredaktor brněnské redakce Jaroslav B. Svrček věnoval svou pozornost i novým dílům členů Skupiny výtvarných umělců v Brně. Stranou nezůstávala ani zahraniční tvorba. Vzhledem k celkovému zaměření revue včetně hlediska sociálního je odborníky považována nejen za zdroj informací o historii architektonické moderny, ale také tvůrčích podnětů v současnosti.

leden 1963

v pražském nakladatelství Československý spisovatel vyšla poprvé kniha Bohumila Hrabala *Perlička na dně* obsahující část povídek z nevydaného souboru *Skřivánek na niti*. Některé z příběhů byly uveřejňovány postupně už od roku 1959 v různých časopisech a periodikách, např. *Host do domu*, *Kulturní tvorba*, *Květy*, *Literární noviny* nebo *Plamen*. Hrabalova díla velmi přitahují filmaře, a tak i dvě povídky z této knihy se dočkaly adaptace a v roce 1965 se staly součástí filmu s názvem *Perličky na dně* (Smrt pana Baltisbergra – režie J. Menzel; *Podvodníci* – režie J. Němec).

Nejblíže akce a výstavy Památníku písemnictví na Moravě

Rendez-vous o desáté

Pravidelné čtvrtední mimořádné programy pro návštěvníky od 9 do 99 let (a více) na vybraná témata vždy v 10 hod.

5. ledna – Rukopisy; 12. ledna – Velká Morava; 19. ledna – J. A. Komenský; 26. ledna – Literární Morava

25. ledna, 17 hod., Středění: Literatura z éteru

S Olgou Jeřábkovou, redaktorkou Českého rozhlasu Brno, o kultuře v Brně, spisovatelské rodině Jeřábkových a práci za mikrofonem

Opět jsou pro zájemce připraveny kurzy tvůrčího psaní Krocení literární múzy pořádané v rámci literární soutěže Skrytá paměť Moravy. Tématem letošního ročníku je "Továrna Evropa... vyrobeno na Moravě".

24. 1. – Rajhrad, Památník písemnictví na Moravě, areál benediktinského kláštera (I. kategorie v 10:00–11:00 hod.; II. kategorie v 11:15–12:15 hod.)

26. 1. – Hodonín, Masarykovo muzeum v Hodoníně (I. kategorie v 10:00–11:00 hod.; II. kategorie v 11:15–12:15 hod.)

27. 1. – Zlín, knihovna Gymnázia Zlín (I. kategorie v 09:00–10:20 hod.; II. kategorie v 10:45–12:00 hod.)

Zájemci se mohou přihlásit zasláním emailu na adresu: pamet@muzeumbrnenska.cz. Účast na semináři je bezplatná.

Další informace k soutěži jsou dostupné na www.muzeumbrnenska.cz

PROSINCOVÉ NÁVŠTĚVY V PAMÁTNÍKU

S vandrovní knížkou napříč pohádkovou Moravou se druhou adventní nedělí vydaly děti různých věkových kategorií. S plným nasazením plnily úkoly tajemných postav a i přes počáteční rozpaky se zapojily opravdu všechny.

Zájem o život a dílo Beneše Methoda Kuldy přivedl díky výstavě *Morava vypráví* a přednášce věnované této osobnosti jeho vzdáleného příbuzného. Vídeňský klavírista Paul Gulda, syn klavírního virtuóza Friedricha Guldy, přijel zhlédnout nejen artefakty z Kuldovy pozůstalosti, ale zajímal se také o jednotlivá vydání Kuldových moravských pohádek, přičemž dostupná díla jsou již součástí jeho osobní knihovny.

SOUPIS FRANCOUZSKÝCH TISKŮ BENEDIKTINSKÉ KNIHOVNY

Za bezpochyby nejvýznamnější krok ve zpracovávání a zpřístupňování rajhradské klášterní knihovny za uplynulý rok lze považovat zahájení prací na soupisu jazykově francouzských tisků. Impuls k tomuto počínu vzešel z externího prostředí – přibližně v polovině roku kontaktovala naši knihovnu dr. Miroslava Novotná z katedry francouzštiny na Pedagogické fakultě MU. Připravila projekt na obohacení výuky starší francouzské literatury prostřednictvím zpřístupnění části „francouzského obsahu“ určitého celistvého historického fondu, přičemž volba padla právě na Rajhrad. Původní záměr však brzy přerostl v ambici zpracovat stejným způsobem celou benediktinskou knihovnu, během několika měsíců se totiž plně prokázala dosažitelnost tohoto cíle. Počáteční pedagogický účel se však v soupisu přece jen do jisté míry otiskne – vedle bibliografických popisů, zachovávajících standardy obvyklé v soupisové literatuře, doplní jednotlivé záznamy také krátké obsahové anotace. Jedná se o nezanedbatelný bonus, který by nemohl vzniknout bez erudice a invence iniciátorky projektu. V současné době je hotová základní evidence knih v historickém sále a předsáli knihovny (tj. přibližně třetina celkového fondu) – zde bylo nalezeno 440 francouzských titulů představujících přibližně dvojnásobné množství fyzických svazků. Nyní probíhá návazné zpracování těchto záznamů, s příchodem jara budeme pokračovat průzkumem dalších depozitářových místností. O průběhu prací budeme v Literce pravidelně informovat.

Plán akcí 2012

29. března – 26. srpna

Alois a Vilém Mrštíkové

Bratři – nerozlučitelná tvůrčí dvojice

Pohádka máje

v textech, na divadle i stříbrném plátně

19. dubna	Krocení literární múzy pro seniory <i>Tvůrčí psaní pro starší (a pokročilé)</i>
26. dubna, 22. května	Moravský realismus <i>Jarní přednáškový cyklus</i>
19. května	Muzejní noc
15. června	Vyhlášení výsledků literární soutěže Skrytá paměť Moravy
září – 30. prosince	Otevření III. etapy rekonstrukce
6. – 30. září	Dalibor Chatrný <i>Výstava grafika, malíře a pedagoga</i>
13. září, 16. října	Moravský realismus <i>Podzimní přednáškový cyklus</i>
září – 30. prosince	TEXTY <i>Přehledka klíčových textů v dějinách lidstva</i>
24. října	At' žije republika! Večer věnovaný vzniku Československa. Spojeno s vyhlášením sedmého ročníku literární soutěže Skrytá paměť Moravy
4. října – 4. listopadu	Univerzitní teze z Olomouce <i>Barokní grafika na univerzitě</i>
11. října – 30. prosince	Brněnské salonní časopisy <i>Bohuslav Kilian a prvorepublikové časopisy Salon a Měsíc</i>
listopad	Brněnská růže <i>18. ročník prestižní floristické soutěže</i>
8. listopadu – 30. prosince	Literát - výtvarník, výtvarník – literát
6. – 30. prosince	Listování v benediktinské knihovně Co rok dal <i>Přírůstky do sbírek Památníku písemnictví na Moravě</i>
<i>Doprovodné programy:</i>	
leden – prosinec	StřeDění (měsíčně)
květen	2. knižní bleší trh
červen, prosinec	Pohádkový dětský den
září	Festival Rajhradské dny – pátek: divadelní představení, sobota: 3. knižní bleší trh, autorské čtení, koncert, prohlídka klášterního sklepení
19. – 20. října	Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě

3 OTÁZKY pro

Olgu Jeřábkovou

Co Vás přivedlo k práci v Českém rozhlase?

Potřeba změny. Od ukončení studií na filosofické fakultě jsem pracovala v kulturní redakci deníku – tehdy v Mladé frontě – a po mnoha letech a po narození dcery jsem se rozhodla změnit místo. I v rozhlase jsem prošla různými redakcemi, až jsem v roce 1990 zakotvila v literární redakci.

Jste autorkou dvou knižních publikací věnovaných Arne Novákovi a Bohumilu Smejkalovi. Připravujete pro své čtenáře další knihu? Která z osobností Vás přitahuje do budoucna?

To jsou dvě zcela rozdílné knihy. Arne Novák a jeho krásná a velmi vzdělaná paní Jiřina byli blízkými přáteli mých prarodičů Čestmíra a Zdenky Jeřábkových. Arne Novák zemřel v roce 1939, jeho žena ho přežila o dlouhá desetiletí. Na sklonku svého života odkázala svoji pozůstalost mému otci, po jeho smrti jsem ji získala zase já, přesněji získala jsem nádhernou starou velkou truhlici, jejíž obsah mne doslova fascinoval. Byly tam kromě jiného soukromé dopisy a z nich jsem sestavila tuto útlou knížečku. Paměti prof. Bohumila Smejkala, vynikajícího houslisty, vznikaly na základě rozhlasových nahrávek v pořadu *Osudy*, které jsem připravovala pro stanici Vltava. A teď – snad příliš neprozradím – dokončuji knihu k životnímu jubileu prof. Miloše Štědrone, muzikologa, skladatele, muzikanta... (ještě dlouho bych mohla pokračovat, čím vším je tento obdivuhodný muž). Mnozí jeho přátelé připojují své pozdravy a vyznání – včetně Milana Kundery nebo Ivy Bittové, Johna Tyrella a dalších a dalších. Mezi autory fotografií, které text doprovázejí, je například Jindřich Štreit.

Jaké pořady připravujete pro posluchače Vltavy v letošním roce?

Cyklus pořadů o literatuře s literárním historikem prof. Daliborem Turečkem „Mýty v české klasice“ – na to se velmi těším, protože D. Tureček patří nejen mezi naše přední znalce literatury 19. století (a to je moje oblíbená doba), ale navíc je vynikající a vtipný vypravěč. Klade si například otázku, zda je drama *Maryša* krojovaný tradicionalismus či skutečné drama, zda je *Jiráskův Kozina* hrdinou proti své vůli nebo jak se proměnil obraz dítěte v dílech B. Němcové, J. K. Šlejhara přes K. Světlou až po K. V. Ráise. Připravovat budu také rozhlasový večer o spisovateli Jiřím Grušovi, který vloni zemřel a jehož poslední kniha *Beneš jako Rakušan* by se měla stát povinnou školní četbou. V naší nedávné historii je stále co objevovat. Názorů a postřehů moudrých a vzdělaných lidí si velmi vážím a stále si říkám, že na mé práci je nejkrásnější to, že se s těmi lidmi mohu potkávat u mikrofonu a jejich slova zprostředkovat posluchačům.

Žurnalistka, publicistka a redaktorka Olga Jeřábková působí v Českém rozhlase Brno od roku 1985. Posluchači její hlas znají z pořadů Toulky Moravou a Osudy. Je také spoluautorkou rozhlasových setkání se zajímavými hosty Sedmé nástupiště a Schůzky s literaturou. Za svůj přínos moravské kultuře získala Cenu města Brna za rok 2010.

Odešel Jaroslav Fert

Skromný a mnohostranný divadelník, režisér a herec Jaroslav Fert se s Památníkem písemnictví setkal až v posledních letech, a to díky profesi, která vlastně ani jeho profesí nebyla – díky svému kreslířskému talentu. Ten si spolu s láskou k divadlu nesl z domova – patřil do rodiny, která měla kdysi v Újezdě u Brna dílny na výrobu divadelních dekorací. Jeho mladší bratr František Zdeněk se výtvarnému umění věnoval ještě intenzivněji a patřil do řad profesionálních výtvarníků. Tak se vlastně rodinná tradice rozvětvila – starší Jaroslav se rozhodl pro divadelní prkna. V roce 1954 absolvoval obor režie na brněnské JAMU a pak už následovala klasická herecká pouť. Byl v angažmá v Jihlavě, v Šumperku a od r. 1971 až do r. 1990 v brněnském divadle Večerní Brno, či jak se později říkalo Divadlo u Jakuba. Po rozpuštění tohoto souboru zůstal tzv.

“na volné noze“ a znovu putoval – mezi jeho oblíbená působiště patřila Opava, Šumperk, ale objevoval se i v inscenacích brněnského Národního divadla či Divadla Radost, v televizních seriálech a filmech. V osmdesátých letech se spolu s dalšími brněnskými herci objevil i v jednom barrandovském filmu (Pohádka o Malíčkově, 1985). Mezitím ale pravidelně a intenzivně zásoboval své přátele a známé charakteristickými kresbami, v něčem upomínajícími na Miloše Nesvadbu. Ty se pak objevily i v několika knížkách, jejichž slovesným autorem byl Fertův divadelní kolega František Zacharník. Nezlomný optimismus a humor pomáhal J. Fertovi v boji se zákeřnou chorobou, která jej od devadesátých let často na delší dobu poutala na nemocničním lůžku anebo odváděla na vynucený odpočinek. Svůj životní boj ukončil Jaroslav Fert krátce před Vánocemi 2011. Bude nám chybět...

Vydává Muzeum Brněnska, příspěvková organizace

připravuje Památník písemnictví na Moravě

Klášteř 1, 664 61 Rajhrad

tel. 547 229 136

e-mail: rajhrad@muzeumbrnenska.cz

www.muzeumbrnenska.cz/rajhrad.htm

Odpovědný redaktor: Vojen Drlík, redaktor: Romana Macháčková

Autoři textů: Jiří David, Romana Macháčková

Vychází desetkrát ročně, číslo 1, ročník 6.